

126
IN NOMINE JESU!
DISPUTATIO PHILOSOPHICA
INAUGURALIS
DE

ANIMA SEPARATA;

QUAM,
ADJUTORE BENIGNO HUMILIUM
CHRISTO, SUFFRAGIO^q AMPLISSIMÆ FA-
CULTATIS PHILOSOPHICÆ IN REGIA AC IL-
LUSTRI ACADEMIA ABOENSI,
SUB PRÆSIDIO

VIRI Plur. Reverendi & Præclarissimi

DN. M. MARTINI MILTOPÆI,
ELOQVENTIÆ PROFESSORIS PUBLICI IN
ACAD. ABOENSI, PASTORIS IN Pse VIGILANTIS-
SIMI, UTRIUSQ; CONSISTORII ADSESSORIS DIGNIS-
SIMI, FAUTORIS ET AMICI MAXIME HO-
NORANDI,

PRO GRADU MAGISTERII, EJUSDEM^q IN PHI-
LOSOPHIA PRIVILEGIIS ATQ; HONORI-
BUS OBTINENDIS,

Νενεχῶς Φιλοσοφῶν κείσσι modestè submittit

ANDREAS B. Gafelqvist CALMARIENSIS,

In Auditorio maximo die 5 Julij, Anni χριστογόνου 1676,

LUCIANUS:

Φημι τέτρες μάλιστα ἐπαινεσθαι ἄξιους εἶναι· ὅσοι μηδέν ἐξ ἀρχῆς
ὄντες, ὅμως ἐπὶ μέγα περὶ χάριτος.

A B O Æ

Excusa à PETRO HANSONIO, Acad. Typog.

SACRÆ REGIÆ MAJESTATIS
REGNIq; SVEDIÆ SENATORIBUS MA-
GNIS, ILLUSTRISSIMIS, GENEROSISSI-
MISq; DOMINIS

DN. BENEDICTO Horn/
LIBERO BARONI DE Alminne/ DOMINO
DE Ålsholm/ Mustilla/ Edzhammar/ Ådell ET
Diursöö/ DICASTERII REGII SVECO-
RUM, QUOD HOLMIÆ EST, PRÆSIDI
EMINENTISSIMO, ET IN CARELIA
JUDICI PROVINCIALI EX-
CELLENTISSIMO;

DN. ANDREÆ Torstensson/
COMITI DE Orjala/ LIBERO BARONI
DE Wrista/ DOMINO IN Forsteena/ Reesta/
Rasich/ Linnårs, Nääs/ Segersöö/ Penningebn/ El-
na ET Lidöö/ GENERALI GUBERNATO-
RI DUCATUS ESTHONICI EMINENTIS-
SIMO, REVALIÆq; DICASTÆ GENERA-
LI EXCELLENTISSIMO;

Dominis meis Gratosissimis, Patronis magnis.
& indubitatis,

*Salutem à Salutis, Vitam à Vita, Pacem à Pacis, omnige-
namq; & corporis & Animæ Prosperitatem ab omnigenæ
Prosperitatis uberrimo fonte, Christo Jesu, Domino
ac Salvatore nostro, in seculis benedicto, vo-
veo atq; exopto!*

EXCELLENTISSIMI HEROES!

Magnum est, DOMINI, magnum est inquam, quod præsens hoc opus oculis Vestris Illustrissimis sistere ausim. Sed parvum est munus, si magnitudinem Vestrarum Excellentiarum consideravero. Cum Maguos non nisi Magna deceant. Magnum verò si V. E. in studia eorumq; cultores patrociniū pariter & offerentis debitum respexero. Musæ silent Bello. Infantis & negligentibus maximè silent. vobis, earum PATRONIS Assiduus, minus silent. Quin magis, Avito ac Heroico cum virtutis splendore, lampadum ad instar rutilantium euntibus viam monstrantium, in eminentissima vos sede fata locarunt. Totus Mundus, Mundi in hujus immundi turbidâ senectâ, flagrat Bello, cruore infortunio. Nobis, Patrios intra penates, togam benignam cælitus indulgit hætenus Dominus Zebaoth.. Hortus Ecclesiæ, Vigor Justitiæ, flores œconomiæ uberes protrudunt fructus. Nec Musis gravedine Martis suum exclusum Germen. Verum cuivis Musas ritè amanti svavi applaudunt concentu. Sit ideo Nomen Domini benedictum! Hæc felicitas infelicitate licet alioquin commixta sit, ut Nunquam, est sine Aloe Mel; At: si bona suscepimus de Manu Dei, Mala cur non sustineamus? Dabit Deus his quoq; finem! Interea fruamur bonitate Dei dum licet! Virtus Bona cuivis bono, datâ occasione, sese præbet colendam. Nec è gremio suo me voluit ejectum, quin potius, dulci allectu, specimen sui præsens svadebat exhibere, Vestrisq; Excell. ut virtutis columnis, ad eandem me promoventibus, humillimo prostratu offerre. Faces clementiæ V. rum E. rum illuminent Chartaceas hæc pagellas, ut & institutum promoveant & scripti Authorem. Non tam dignitatem ejus, quæ nulla, respiciendo, quam Dignitate Vestrâ me indignum adumbrando. Ingenui Animi est, virtutisq; proprium, ut cui multum benefeceris, eidem plurimum benefacere velle. Tacitâ mentis veneratione pioq; Animizelo, Vest. Excell. beneficia in me, immortali gloriæ consecranda, admiror, cum arctiori stylo illa consignare ne-

nequeam. Excell. namq; DN. BENEDICTUS. Horti ad munus, quo, iam per
lustrum, perfunctus, me promovit, ad sacros ordines me vocavit, & ad
quævis Egregia, aliàs virib9 meis difficillima, eximiâ promotionis ope, me
excitavit. Excell. DN. ANDREAS Forstenſen/ per illud tempus, quo Re-
valiæ fuit (Cujus fasces Eſthoniæ ſint diuturni!) radios Patrocini9, af-
fectus favoris, in me reflexit Clariffimos. Siccinè, o *Proceres Magni*,
Exemplo mitiffimi Jeſu, inferioribus vos mites præbetis? Quid re-
tribuam? Aurum & Argentum (quibus vos Deus beavit) non habeo.
At vota & ſuſpiria habeo. Sit Deus vobis clypeus, merces & portio ma-
gna. Sit in duris hiſce temporibus conſiliorum Rector, ſit Actionum Gu-
bernator. Sit mihi Deus propitiuſ. Sint mihi Veſtræ Excellentiæ beni-
gnæ. Quarum promotionem ulteriorem ut ſpero; ita gratioſum ejus
ſucceſſum affecto. Supplex rogans Veſt. Excell. me clientum ſuorum mi-
nimuſ, ut hætenuſ, habeant commendatiſſimuſ. Vivite Deo, Regi,
Patriæ, famæ, familiæ ad venerandam uſq; canitiem, felices & peren-
nes. Deus Familias Veſtrarum Excellentiarum illuſtriſ. omnimoda cor-
poris animæq; incolumitate ſerenet! Jeſu Ponduſ adde votis!

Veſtrarum Excellentiarum

Humillimuſ Clientſ

ANDREAS Haſelquiſt.

*P*neumaticam, Disciplinam Peculiarem esse, & ab alijs distinctam, à Philosophis maximi nominis, deq; re literaria optime meritis, evictum est dudum; ac evincunt: 1. Proprium illius objectum formale Disciplinare scientificum, circa quod precipue occupatur; quod spiritus est, quàm lumine naturali cognoscibilis; 2. Principia, non quidem essendi ratione subjecti, aliàs Deo competerent; verum ratione affectionum, quas 3. proprias subjecto immerfas deq; eodem demonstrandas, dicta per principia habet. Nam rectè dico: Spiritus est eternus, immortalis, indivisibilis, quia immaterialis. Sic & principium perennitatis est immutabilitas. 4. Unus conceptus Analogicus ipsius spiritus, dictas, easq; certas, uni soli & semper sibi competentes habens affectiones, & inferiora, spiritum nempe finitum & infinitum, qui in nullà alià Disciplinà est principium, affectio, nec species aut modus contrahens; quod inductione omnium Disciplinarum ὁφθαλμοφανέως, facillè patebit. Ad Mathesin, quæ considerat quantitatem, non pertinet; nec ad physicam, quæ corpus ἀντισημείων spiritui oppositum; nec ad Metaphysicam, quæ ens quàm ens universaliter spectatum tractat, removens præsens hoc Ens particulare, spiritum puta, suorum foro pneumatico relinquens. Ens, inquit Calovius, non magis spiritum quàm talem, sub se comprehendit, quàm corpus quàm corpus. Non potest mens nostra per rationem formalem Entis, quatenus Ens, duci in propriam cognitionem hujus vel illius Entis. Quin, quidni etiam corpus, si spiritum tractaret Metaphysica? Jæterq; non distincta à reliquis scientia; verum omnium confusum Chaos, seipsam proprià destruens assertione: Qui benè distingvit, benè docet. Si ergo Positivè & quoad internam Entis essentiam, communem cum Attributis transcendentibus & modis contrahentibus, spiritum quàm talem consideraret, esset injuria non solum rei alienæ, sed etiam distinctissima confunderet malè, pessimè doceret. Quod ut alie-

num à nostrâ Metaphysicâ, Excellentissimâ Disciplinarum Domina & Directrice; ita censemus, dandam hęc esse specialem Disciplinam, ab objecto suo, spiritu, Pneum. nominatam. s. Canon Logicus: Si id inest, quod minus inesse videtur, & illud inerit quod magis inesse videtur: hoc est, si substantiæ materiales corporeæ constituent certam Disciplinam, Physicam; quidni immateriales seu spirituales, quæ ceteras longè & infinitis pars angis antecedunt, Distinctam, ambitus quo fiat Disciplinarum philosophicarum integer, nobis exhiberent Disciplinam. ὅπερ ἐδείκνυτο ἀποδείξει 6. Accedit Abstractio secundum rem, essentiamq; immaterialem & spiritualement, nulli Discipline alijs alijs Propriam: quæ Disciplinam, formal ter quidem, quoad modum considerandi objectum, aut rem consideratam ut fundamentum tractationis, non determinat, est tamen objecti formalis scientifici iudicium, illudq; licet non à priori, attamen a posteriori limitat. Sicut eruditè, cum B. Dn. D. Jac. Martini & Meiero differit Dn. M. Jacob. Flachsenius Prof. Aboëns. celeberrimus. Dicunt per plurimi Pneumatites Sugillatores, Eam esse novam. Sed aliud est veritas, aliud ejusdem manifestatio. illa sæpe latet, hæc suis progressionibus usa, augetur industriâ sagaci in naturæ Adytis inquirenti. Non enim quis, sed quid, in construendâ Disciplinâ reali, consenserint, observandum, Rei veritate sic exigente. Fundamentum, basis & Norma, ut aliarum Discipl. Theoret. ita & Pneumat. est objectum speculabile, quod duplici modo sese menti nostræ sistit: 1. Generali, naturam spiritus ejus cum Attributis, 2. speciali, modos exhibente limitatiores, diversorum spirituum naturam, Dei nempe, Angelorum & Animæ Rationalis, cuiq; in specie proprijs cum Attributis, perpendendo. Divisio hæc est spiritus ut analogi in sua analogatâ, Analogiâ non proportionis, sed Attributionis, non quidem extrinsecæ, verum intrinsecæ, quæ, ἀφ' ἐνός καὶ ὁμοῦ ἐν Aristoteli dicitur. Ubi forma denominans

Lib. 1.
Pneum.
sect. 3.
2. p. 72.

Lib. 8.
Met. t. 6.
Lo. Met.
Transc.
Disp. 6.
t. 24. p.
mihi 177.

ut loquitur Scharfius, inest intrinsecè utriq; analogato five extremo, in uno absolute, in altero per habitudinem ad aliud reperiatur five dependenter ab ipso. Conceptus spiritus objectivus verificatur in Deo, Angelo & Animâ separatâ. Deus πρῶτος καὶ ἄκωτος est spiritus, Angelus v. & Anima Rationalis δεύτερος & ὁμιλῶν

communicativè per gratiam creatoris participatam. Hinc Θεολογία φυσική, Ἀγγελογραφία τὴ καὶ ψυχολογία Partem Pneumaticæ specialem absolunt. Præsens nostra institutio, Prioribus binis omissis, ψυχολογίαν sibi sumet pensitandam. Quam, quod prosedat accuratior, tribus damus inclusam capitibus, Aduri: i. de Animæ separatæ naturâ & quidditate ii. de Attributis & affectionibus, iii. deniq; de operationibus & ἐνεργήμασι. Cujusvis enim rei accurata cognitio, in Essentiæ, proprietatum ac operationum explicatione consistit, inquit Geilfusius.

Cont. II,
Th. 2.
Num. 7.
p. m. 142

Tu Deus, ut mentem, viresq; & cuncta ministras,
Huc ades, & nostris Clemens allabere cæptis!

C A P. I.

De Naturâ Animæ separatæ,

THESIS I.

A Nima Separata est Spiritus dependens incompletus, naturaliter ordinatus ad corpus hominis, extra quod existit, & Cum quo perfectam absolvit Speciem, informandum. Pl. Rev. Doct. Gezelius ut eam definit in sua Encyclop. Philos. part. 1. P. 197.

2. Animam rationalem, servato vitali principio & Proprietatib⁹, separatim actu existere à corpore posse, probat ejus imaterialitas. Non enim dependet à materiâ: i. *effectivè*, cum nec in fieri, nec in esse ab ipsâ materiâ producat; verum unâ cum semine prolifico traducitur, mediante benedictione divinâ, Protoplastis exhibitâ, nobisq; optimo à Conservatore reservatâ, fit quidem, non verò ex materiâ ipsâ: hinc animæ materiales, ut in toto Circuitu ortum materiæ debent, ita nec extra eandem salvari queunt. Vide Armand. de bello visu, hisce de terminis differentem.

Traçt. 2.
c. 13. p. m.
31.

3. Neq; forma hæc immortalis sit ex materiâ 2. *formaliter*, cū ceu forma substantialis materiæ inest. Est enim tota in toto, & tota in quâlibet parte totius, non extensivè, per modum dependentiæ, quæ Doct. Meisnero, dicitur causa extensionis, cum forma perfecte nec magna est nec parva; sed essentialiter, per modum Spiritus,

Phil. sob.
p. 1. S. 3.
c. 6. q. 2. p.
qui m. 494.

Luc. 24: qui carnem & ossa non habet, qui impartibilis est & indivisibilis,
39 partes extra partes non habens, sed ubi ubi est, totus est.

4. Quà de re ulteriùs nos, cum B. Meisn. dicto in loco, in-
Coll. format Danhawerus, hoc pacto: *Angelus in Museo meo virtu-*
ψυχολογ. *tem liberam habet se diffundendi in totum Museum, & tunc non*
p. m. 20: *poteris mihi assignare aliquod πῦρ, in quo non sit tota essentia*
Exert: 39: *Angelica. Rursus potest se totum in puncti ἐδενότῃα, ut loquitur*
Scaliger, contrahere, quod indivisibilitatis Argumentum est con-
spicuum; Sic & Anima est in omnibus, non partitim, sed quasi pun-
ctim & tota. Quod verò suam præsentiam περιχωρεῖσθην Parti-
buis omnibus corporis Communicat, causa est Svavis illa Socie-
tas, quam amat Sanctam suo servare corpori, à quo separatam
in puncti indivisibilitate se contrahere posse quis dubitet?

5. Quid? quod effectus testatur de suà causà, quale est operari,
tale & esse rei; Animæ rationalis operari omnino est independens,
ut postea dicetur: Actiones namq; ejus sunt inorganicæ; Quare
& esse ipsius erit independens. Ideo huc pertinent verba Mejeri
P. Sp. de sequentia: *quamcumq; Spiritualitatis naturam tenet in Statu u-*
an. Sep. *nionis, occupando corpus definitivè, eandem extra eum statum de-*
p. m. 761. *ponere haud Potest; Quoniam repugnat fuisse Spiritum & non esse*
amplius ac desisse, manente eadem numero existentia.

6. Quidditativi superiùs dati Conceptus expendenda venit
Definitio, tum nominalis, tum realis. In Nomine occurrit,
I. *ὀνοματολογία*. Anima quibusdam derivatur ἀπὸ τῷ ἀνέμῳ,
spiritu seu vento; alijs, quibus assentior, ab officio relativo A-
nimationis. Dicitur Anima, quia corpus animat, ad quod præ-
cipuè à Deo ordinata. Unde Arist. *ψυχὴ ἐστὶν ἐντελέχεια τῷ ζῳῳ*,
Anima est actus Primus vitæ. Alijs ab Animus, sicut à Domi-
nus Domina: quæ fortè delicatioribus derivatio insipida, ani-
mam volentibus vitæ, animum verò esse consilij. morosè Con-
trà regerenti responderem, cum B. Dn. D. Jacobo Mart. *non o-*
mnium vocum esse querendas Etymologias, sunt enim nonnullæ
primitivæ: quidni & anima?

7. II. *ὁμωνυμία*. Cum una eademq; res, ad diversas Pertinet Di-
sciplinas, pro diverso Considerandi modo, ideo de distinctis distin-
ctè loquendum monent Docti; cuiq; quod suum est tribuit Justitia,

nec falcem alienæ licet immittere mæssi. Relinquamus faxo, Sacra Theol., ut reliquorum Spirituum ita & Animæ Considerationem, in toto suo ambitu revelatam. ut à Deo inspirata primitus, ob peccatum v. rea Separationis, quam vel æterna gloria, vel ignominia subsecutura; redunitæ v., in extrêo die Pantocritito, corpori Socio crucis & miseriæ, erit quoq; illud sociû lucis & gloriæ. Retineam⁹, fodes, quæ de animâ sparatâ lumine naturæ sunt cognoscibilia, quæ nec unius sunt Characteris. Agit namq; de eâ Metaphysicus, sed realiter & substantivè, secundum prædicata Communissima & generalissima, non quâ Spiritus est finitus vel infinitus, sed prout Ens est vel substantia. Agit de eadem Ethicus, sed civiliter & subjectivè, quatenus est sedes virtutum & vitiorum, actionûq; moralium principium. Agit de eadē Logicus, sed notionaliter & prædicativè, quatenus alicujus Propositionis est subjectû vel prædicatum. Agit de eadem Physicus; quatenus, ut Scribit B. Sperlingius (quem magni facio) est *forma hominis propria, quæ est, intelligit & vult*. Agit de eadem Pneumaticus, sed Spiritualiter & absolute, in terminis quidditativis Spiritus; hoc est quatenus est substantia immaterialis, juxta prædicata propria & necessaria, non quidem indeterminatè de animâ quâvis, verum determinatè de rationali, non informationis sed separationis in Statu. Unde & Separata appellatur, subinnuens haud obscurè peculiarem considerationi modum.

Inst. ph.
lib. 9. c.
2. pr. 1.
p. m. 1294

8. Quare distinctio valet, inter considerationem animæ respectivam, in quantum est pars hominis essentialis, & forma corporis naturalis informans, quæque sua in corpore præstat effecta certa & munia: Et inter absolutam, quâ in suâ spectatur naturâ Spiritualis, sub conceptu Spiritus quidditativo, nullo respectu habito ad corpus. Illa Physicos intra, hæc verò Pneumaticos Continetur Cancellis. *quæcunque igitur, monente Scharfio, anime conveniunt, sub ratione Spiritus & quatenus est secundum essentiam abstracta omniq; à materiâ soluta, illa omnia hujus sunt loci.*

Lib. 4.
Pneumas
Cap. 1.
pag. 107.

Synonyma Congerit Augustinus, dicitur *Vegetans*, dum vegetat; *sensus*, cum sentit, *Animus*, cum sapit; *Mens*, cum intelligit; *Ratio*, cum discurrit; *Memoria*, cum recordatur; *Vo-*

Lib. de
anima
cap. 13.

Exerc. 307: *Iuntas, cum vult.* Quæ sententia nec nominalibus aut Scaligero, non realem, sed rationis ratiocinata distinctionem hic inter animam ejusq; facultates adhibenti, patrocinium ullum parit: Cum, ut docet Abra de Raconis, *Anima hic denominetur nominibus suarum facultatum, prout Actiones cum illis exercet, non autem idem est formaliter cum suis facultatibus.* Synonyma plura non agglomerō.

10. Definitio Realis, quæ est representatio rei coram intellectu, Exhibet Conceptus duos. 1. Convenientiæ, in verbis: Spiritus dependens. Genus est *Spiritus* Deo, Angelis & Animæ Communis. æq; enim Anima, ac Deus & Angelus est substantia immaterialis. Ineptissimus Calvinista Timplerus, immateriale id definit, *quod non est ex materiâ productum.* Cujus è *συνδροῦλον ἀβπαίτω* totus mundus censendus immaterialis & *ἀύλος*. Sed aliud est, non esse ex materiâ productum, aliud verò omnimoda & intrinseca materiæ imò & formæ Physicæ negatio. quod posterius vere importat τὸ immateriale. Quâ de causa ritè rectèq; dico: Deus est Spiritus, Angelus est Spiritus, Anima Rationis est Spiritus, quia sunt immateriales.

11. Nec quenquam offendito Terminus hic negativus. aliud namq; est vox; aliud res voce indigitata. Licet illa efferatur negativè, hæc tamen significat quid positivum. vid. Clarif. M. Flachsen. Anima proinde est Spiritus, quia informat corpus; aliàs non sine absurditate, corpus informaretur à corpore. Spiritus est, quia operationes edit Spirituales, quæ à corpore, quâ tali, nequeunt fieri; ut intelligere, velle, & liberè agere. Adunata quoque corpori ratione subsistentiæ, nullius molis est corporeæ, sed verè, ut Spiritus reliqui, manet immaterialis.

12. Differentia communis cum Angelis est altera vox, *Dependens*. Nihil positivè est causa sui ipsius. Ut omnes Creaturæ, ita & Anima dependet a Deo: 1. *Effectivè*, a quo habet suam essentiam: Adam in primâ Creatione immediatè, ejus posterì quiq; mediatè per generationem. *Creaturam*, inquit Beat. Doct. Scharsius, *dicere independentem, est non Creaturam dicere, eò quod dependentia in ratione essentiali Creaturarum includatur.* Negato Proprio inseparabili, ipsum quoque subjectum negatur.

13. 2. *Operativè*: Qualis est modus essendi, talis & operandi: uterq; dependens. *Omnia quaecunq; agunt aliquid, Teste Scaligero, vi Virtute, primi agentis agunt.* Citante è B. Dn. Jacob. Mart. ipso Scarfio. *Causa secunda nihil agit sine concursu causae primae, à qua dependet.* Cave verò hinc sentinam exhaustire Calvinisticam, cujus in fundo Mysterium latet iniquitatis, Deum arguentis causam peccati. Disting. 1. (sit venia ἐκβάσεως) inter causae secundae & primae subordinationem essentialem, & exorbitationem à prima accidentalem. In peccatis nulla conspicitur causarum Subordinatio, verum pessima ἀνομία.

2. Inter actionem & Actionis Ἀναξίαν seu inordinationem: illa a Deo est, hæc minime. Concurrit Deus ad Actiones, quoad substantiam & Entitatem Actus, non quoad ἀναξίαν, depravationem & vitium Adhærens. 3. Inter effectus & defectus: illi à naturâ liberâ & per se sunt. Ideo & à Deo, à quo omne Ens (quale actio bona) bonum & perfectum; hi à naturâ quidem liberâ, verum peccatrice, & per accidens. Qui ut non sunt aliquod Ens (cum omne Ens sit bonum, malum verò transcendentaliter non datur, licet moraliter) ita nec à Voluntate, quâ voluntas, à Deo ad bene agendum ordinatâ, sed quâ divulsâ è suo statu in peccatricem, nec à Deo sunt bonæ voluntatis & Actionis Auctore. non Deus movet operantem, ut aberret, sed ut benè agat. Effectus perficiunt, Defectus destruunt operantem. breviter, è Calovio, *Secunda causa sine primâ deficere potest, & sic defectum per se relinquere; Sed non potest sola rem positivam ponere.* Plura quæ diluet Discursus, è Sacrario Theolog. cum ulterius vix licet excutere, petenda. Interea vid. B. D. Meissn. quare conclusa esto hæc Thesis, verbis antea laudati Scharfij: *Repugnat fieri Creaturam, quæ operari possit sine tali dependentiâ à primo quodam & supremo Ente.* Dict. sup. Loc. p. 129.

14. Angelus, ut dispalescit, Conveniunt & Anima in hoc, quod sint Spiritus dependentes; Deus verò, Angelus & Anima, in illo, quod sint Spiritus; nihil morante cujuslibet ratione essendi speciali, aut effato: Finiti ad infinitum nulla est proportio.

15. Conceptum 2. Differentiæ Verba sequentia in Definitione largiuntur: *Incompletus naturaliter ordinatus, ad corpus hominis*

Exer. 77.
Sect. 5.
dict. Loc.
sup.

1. Joh.
3. 4.

Jacq. I. 17.

Met. Div.
subsec. 2.
cap. 15.
Porif. 16.

Phil. sob.
P. 1. Sec.
4. c. 3. q.
1. it. c. 10.
qv. 11.

minis, extra quod existit, & cum quo perfectam absolvit speciem, informandum. Hisce verbis Anima, ut alias Specie distinguuntur, ab Angelo discriminatur. Anima namq; per se, nec in, nec extra statum unionis, perfectam absolvit Speciem, verum in & extra corpus habet ad id essentialem dependentiam, quæ imperfectionem infert quandam *συγκλητικήν*: quod Angelicæ, eminentiori multò naturæ, affricari nequit.

16. Persona, ut Angelus *αὐθιμός* αὐθιμός, Et si non sit Anima, interim tamen è censu Conditionum minùs excludendam individu-
Tract. 2:
cap. 290,
p. m. 455,
antium, Armand. de bello visu, ratus est, ita differendo: Dicit hoc aliquid, significat substantiam signatam & individuatam, de
cujus ratione sunt duo: *Primum, quod possit per se existere & subsistere*; hic excluduntur accidentia, quæ inexistunt alijs. *Secundum, quod habet esse completum, per modum totius, in aliquo genere vel specie substantiæ.* Hinc patet, quod licet anima non habeat esse completum in specie determinatâ, quia tamen à corpore separata potest per se subsistere, rectè dicitur hoc aliquid, et si non suppositum esse potest aliquo modo. Ad modum certè suppositi subsistit, non vero est. Quod ita, acutiss. probat
Met. Div.
par. Spec.
Art. 1. c. 5.
por. 18. p.
134,
Calovius: Si propriè esset persona in statu separationis, aut propriè
esset personæ amittet in unione, aut erunt due personæ
in unâ personâ; quod utrumque absurdum. Denominatio enim
personæ sicut & suppositi, est solius substantiæ completæ & plenè
in suo genere constitutæ.

17. Non ignoro Incompletum heic excludi Phisicum, ut materia & forma materialis; Logicum, ut differentia specifica, quæ per modum adjacentis & essentialiter aliud completis amat apprehendi; includi verò Metaphysicum, quod definitorè Clar.
Met. 1. 2.
c. 21. pag.
mibi 336.
Frommio, est: *Quod non habet essentiam in se terminatam, & quod per se ordinatur ad alterius perfectionem.* Completum verò Contra. Completum est totus homo; incompletum quævis Pars.

18. Anima Rationalis, in suâ natura Spirituali, potest vel absolute considerari, sine dependentia ad corpus (quippe ut perfecta, ita & Completa, Participialiter Cum habet, quæ habere debet, dici quin possit, nil obstat) vel Relativè, cum dependentia
ad

ad corpus; licet enim perfecta est in suo genere (ut omne Ens perfectum) est tamen & verè vocatur incompleta nominaliter & transcendentaliter, sive actu informat, sive aptitudine, jam separata, inclinat corpus ad informandum.

19. Destinatione namquè Divinà complet esse humanum; Quam potentiam retinet, etiam in statu separationis. *Quæ potentia non est Logica, seu non repugnantia* (uti aqua separata à flumine habet potentiam ad unionem cum massâ illâ reliquâ, & tamen eâ de causâ nequit dici incompleta) *Sed positiva & Physica, propensionis & dependentiæ*: Calovius.

Met. Div.
p. gen.
subf. 2.
Sec. 2 c. 16

20. Quid multis? Nullum incompletū Communicabile, ut non est persona ita nec completum; Anima est Communicabilis corpori, ut incompletū quid; Ergo, neq; persona, est neq; Completa. major sua radiat luce. Minor probatur: Anima in statu, seu constituta unionis, seu separationis, semper naturâ suâ manet Communicabilis, ut pars homini essentialis, ordinata ad alterius complementum. Quam partialem & incompletam rationem minimè deperdit separata, naturalem habens propensionem conjungendi sese corpori suo, ad totum cum eo constituendum compositum. Ut è Præcedenti Definitione innotuit.

C A P. II.

De Attributis Animæ Separatæ.

I. *Attributa Animæ separatæ sunt accidentia, ipsi per naturam spiritualem inherētia, ex qua etiam fluunt, eamq; Paronymice denominant.* Doct. Gezel.

Enc ph
P. I. p. 138.

2. Principium Animæ ἐπιστάδες eam constituens Priori capite delineatum, excipit hoc cap. 2. ἐπιστάδῃ eandem necessariò consequentia pertractans. Qualia quin animæ immersa, Nulli ambigimus; cū ἰδιότητων ἀνάγκῃς ἐστὶ φύσεων ἄρνησις. Καὶ ἀδύνατον εἶναι τὴν φύσιν ἐκδὲς τῶν φυσικῶν ιδιωμάτων. Sed cave hinc, Potentiæ Dei Absolutæ compedes injicere! Quinimo, omnis essentia vera & positiva suis, suo modo, gaudet affectionibus; quî igitur anima foret ijsdem cassâ?

3. *Attributa Animæ Vocantur accidentia, quæ & Angelis, ut conceptus contrahibilis, communia sunt. Non Accidentalibus, sed essentialibus, Spiritus finiti sunt expertes compositionis. Salvâ enim eorundem simplicitate ab immaterialitate deductâ, respectu inferioris ex materiâ & formâ compositionem respuunt omnem: non verò respectu superioris, Dei Entis simpliciter Simplicissimi, in Angelis suis instabilitatem depræhendentis. Deus, inquit Beatus Thuronius, est actus Purissimus, quippe expers omnis potentiæ & passivæ: Angelis & Animabus separatis actus secundum quid purus convenit, ob immaterialitatem.*

Hiob. 4.
18.

e. 15: 15.

Met. p.

Gen: 5: 1.

e. 7: p 204

4. NB. *Omnia, quæ sub Deo sunt, suo modo sunt composita. Substantiæ corporeæ ex materia & forma constitutio officit quidem Spiritibus finitis, admittunt verò aliam, quæ nempe i. ab essentiali & existentia; Actus enim puri non sunt per essentiam, sed per participationem. ii. à Genere, & Differentiâ; Cum substantia incorporea finita sit in prædicamento. iii. ab Actu & potentia; ut intellectus & voluntas sunt potentiæ seu actus primi, ipsa intellectio & volitio est potentialium seu actuum primorum in secundum actum deductio. iv. à Subiecto & accidentibus eidem inhererentibus & ab eadem realiter distinctis. Nulla enim potentia creata, ut ut perfecta, operari potest per seipsam, sed opus habet mediato instrumento. Proxima namque, inquit Geilfus, facultas ad accidentalem actionem in Creaturâ, est accedens à subiecto distinctum.*

Contem.

9. Num.

25: p 120.

5. *Dimove Ergo hinc in principio Lapidem, supponendo facultates, ut accidentia, non solum a seipsis, verum & ab ipsa Anima (quod tamen sine præiudicio aliorum dixerim) realiter, & non formaliter tantum differre. Prius; Realis distinctio non saltem est eorû, quæ distinguuntur, ut res & res, sed omnium quæ verè differunt citra fictionem mentis. Ideo talis, inter intellectum & voluntatem animæ facultates, intercedit distinctio realis prout opponatur distinctioni rationis, ubi unus conceptus non est alius. distinguuntur enim per diversos modos operandi, quos habent ex propria natura. Imo, dicit Stierius, nota differentie realis est quod se mutuò movent, unum & idem re ipsa nequit seipsum movere & à seipso moveri, quare actus & objecti diversitas diversitatem parit facultatum. teste Sperling. Syn. Ar. 1. l. c. 2. q. 2. 6. po.*

Q. ph. S.

p. Sp. q 26

6. Posterius: Præter Abra de Raconis, Disp. de corp. Anim. q. 3. Artic. 4. Eustachium de S. Paulo Par. 3. Phys. Tract. 1. Disp. post. de Anim. gene. qv. 3. & 5. Danhaw. Coll. Psych. Dif. 1. Contr. 8. Sperling. antea cit. c. qv. 1. aliosque per plurimos mihi succenturiatur Excellentiss. Dn. D. Calovius, Philos. Theologus Wittenberg. magnus & incomparabilis hoc modo in sua Metaph. Divina: *Plerique agnoscunt cum Thoma potentias ab essentiâ substantiæ realiter distingui*, l. p. q. 77. art. 1. Rationem damus hanc: *quia per essentiâ agere immediate sine interventu potentiæ accidentalis videtur perfectio soli Deo conveniens, in quo essentiâ & potentia ab summam eminentissimamque simplicitatem identificantur. Adde quod Actus Statuatur præstantior potentiâ: hæc ergo substantia esse nequit, quum absurdum sit, actum, qui accidens est præstantiorem esse substantiâ. præterea cum potentia non ingrediatur definitionem sui subjecti, quomodo erit de essentiâ subjecti? quum potentia naturalis sit variabilis, essentiâ manente ipsa invariabilis, quis non videt potentiâ ab essentiâ differre?* hæc ille. Quis non scit potentias naturales proprias posse per absolutam Dei potentiam salvâ rei essentiâ, separari à subjecto ita ut actu non insint? Nam eo negato quod extra essentiâ est, ipsa essentiâ non negatur.

P. Sp. Art.
2. c. 4. th
12. p. 238

7. Conceptus contrahens Attributorum desumptus est: partim à materiali vel subjecto, quod est Spiritualis animæ natura, à Spiritu Completo distincta, & est principium mediatum ac fundamentum suarum actionum: Partim à formali, quod 1. fluant ab anima, tum fluxu logico & consecutione in ordine concipiendi & cognoscendi; tum Physico, qui est realis accidentis à suo subjecto dependentia; ut essentialia subjecti consecutiva. 2. extraessentialiter & paronymice denominant, ergo non essentialiter & Synonymice. Ratio rei in Concreto non abstracto de essentiâ ut efferantur efflagitat.

8. Attributa animæ accensentur vel secundum naturam Spiritualem, & ἰδία πρὸς ἑαυτὸν Aristot: dicuntur; Quæ Spiritui ut sic in communi conceptu, ita & animæ tanquam Spiritui Conveniunt. Quæq; sui juris sibi facit liber 1. Pneum. vel secundum

L. 5. T.
c. 11

censum affectionum sibi propriissimè debeat, quibus natura ejus perficitur, denominantur, ut in statu abstracto vivit. Et illæ sunt quinque: 1. Immortalitas. 2. Separabilitas à corpore. 3. Proclivitas ad corpus. 4. Intellectus. & 5. Voluntas. de quibus ordine:

9. Immortalitas est Attributum Animæ, juxta quod de se incorruptibilis est, nullique morti obnoxia, Doct. Gezel. d.l.p. 199.

Dec. 1. 10. Definiti homonymiam placet deducere ab Anthropol. sacra
Disp. 1. beati D. Meisneri: Quod concernit Immortalitatem illa
quæst. 6. quatuor potissimum modis accipitur. 1. *Pro impotentia morien-*
p. m. 28. *di absoluta & omnimoda*, quo sensu solus Deus *ἑσσιωδὴς* & per
1. Tim. naturam dicitur immortalis. 2. *Pro Impotentia moriendi ex gra-*
6:16, *tia Creationis* & propter essentialem à materia Segregationem
(addo: quæ non habet potentiam moriendi naturalem) quo pacto Angeli & animæ nostræ immortales sunt. 3. *Pro Impotentia moriendi ex dono singulari & ordinatione Divina*, Sic corpora beatorum & Damnatorum erunt incorruptibilia non ex proprietate naturæ, sed Dei tum gratia, tum dispensatione peculiari. 4. *Pro potentia non moriendi*, quo sensu illud immortale est, quod actu non moritur, mori tamen potest, certâ Conditione positâ, atq; hoc modo corpus primi hominis immortale fuit, non enim aderat impotentia moriendi, quia hoc statui glorificationis proprium, sed tamen potentia non moriendi, quæ ad nos quoque pervenisset, nisi in necessitatem moriendi conversa fuisset. De Posterib. duob. Theologi.

11. Immortalis est Anima nostra non simplici essendi interminabilitate, quod solius est æterni Dei; Sed finali essendi indefectibilitate, quæ convenit durationi æternæ, quâ Spiritus finitus vitam vitit ævi. h. e. infinitus Spiritus est indefectibilis & à parte Ante & post, finitus vero solum à parte post, quæ quidem cœpit sed nunquam per naturam desitura.

12. Formali immortalitatis sese in incorruptibilitate fundenti, Quâ Ens non potest non esse, opponitur mortale *νεκρωσ* & propriè ita dictum, quo Ens potest non esse, ob internum principium
natu-

naturale corruptionis. Quo modo Anima vere est immortalis nullique morti obnoxia.

13. NB. Corruptibilitas est vel ab intra directe immortalitati opposita, ut thesi in priori, vel ab extra indirecte, ἀκύρωτος & abusive, quā quid nō involvit in sua natura principium ullum interitū afferens, ab externo tamen corrumpi potest. hinc licet Anima intrinsece sit incorruptibilis, Per potentiam tamen Dei absolutam Potentiā saltim obedientiali destrui quit. *Omne enim Creabile & generabile φυσικῶς, quod, à Deo est annihilabile.* Quare Deus potentiam moriendi & ab intra & extra simpliciter respuit, Anima ab intra non extra. Interim vera manet hæc propositio: *Anima non potest mori*, sc. essentialiter & intrinsece. Falsa hæc: *Anima potest mori*; item hæc: *Anima non potest non mori*; Item & hæc: *Anima potest non mori*. Nulla enim potentia nec remota, nec propinqua mortis hic licet cernere, ubi nequeprehenditur.

14. Immortalitatem Animæ Ethnicorum negarant multi, affirmarant per plurimi, valde tamen langvide ob defectum ἡ ἀλύχ- 1. Pet. 119
καὶ φαινῶτος ἐν ἀνθρώποις τῷ πνεύματι. Quibus Christianos inter deteriores reperies multos, verbis asserentes factis vero negantes Propriæ Animæ excellentiam, Sardanapali cantilenam intonantes: Ede, lude, bibe, post mortem nulla voluptas. Hisce Animam pro sale dedit natura, ne corpus putresceret. *Excavit illos malitia eorum, nescierunt Mystera Dei, neque mercedem spectaverunt justitiæ, nec judicaverunt honorem Animarum sanctarum; ideo dicunt fortuito nati sumus & posthac erimus, tanquam non fuimus, quoniam afflatus est in naribus nostris, extinctus sinus erit corpus nostrum, & spiritus effundetur tanquam mollis aer.* Sap. 2. v. 22 & seq.

15. E. Sacræ scripturæ locis benè multis immortalitas oculis sese nostris præbet conspiciendam, ut de fide certum est. Quam nec verba Salomonis disturbant sequentia: *Unus est interitus hominis & jumentorum.* Resp. 1. ex hypothesi Impiorum μιμητικῶς, loquitur Salomō, omni spe & curā de futuræ vitæ statu depositā, de præsentis voluptatibus vitæ carnalibus tantum cogitantium, quibus unice inhiant. Vel. 2. Innuit saltem mentionem interitus hominis quoad corpus & vitam animale, non

verò quantum ad animam rationalem. Mihi suffragio suo succurrit Dn. Stierius, dicendo: *Unus est interitus hominis & iumentorum & æqua conditio, quoad moriendi necessitatem, sed non quoad conditionem mortem consequentem.* In verba sequentia: de haswa alla enahanda anda/ ita commentatur *Jeávdny* noster Lutherus: *Es wird so wol der menschen/ als auch der unvernünftigen thiere Leben durch das odemen vermerckt/ und wen der o dem weg ist/ so sind sie beyderseits todt.*

16. Immortalitatem animæ è naturæ Adytis pandere haud dubitant philosophi: 1. *ab origine ejusdem.* Cum omnis corruptio & corruptibilitas oritur ex materiâ mixtâ, anima vero est independens à materia & inferi & in esse, h. e. neq; est ex materia (quod omnes concedunt,) nec è potentia materiæ (de quo litigant;) sed ab anima parentum, qui sunt causa socia in generatione stans pro una, tanquam spiritus de spiritu propagatur & traducitur. Res est certa modum comittimus Deo.

17. Quò omnis Ansa præcludatur sophistis Cavillandi, notetur è Syntagm. Beati Doct. Laurelij & è Colleg. Phyc. Danhaweri: quod productio è materiâ triplicem gignit sensum: 1. *quatenus ex immanenti, ut ex corio fit calceus, sic nulla forma est ex materia, sed omnis ex nihilo.* 2. *à Dependenti, idq; vel objectivè, ut species intelligibiles ab objectis materialibus, è quibus dependent, collectæ, vel subjectivè, ut anima plantæ, bruti, & hominis:* Sic omnino Anima rationalis est ex, cum, & in materia per naturalem dependentiam, neq; potest Anima nisi in certa materia produci. 3. *à potentia obedientiali, ut corpus humanum ex limo terre confectum, ad animam hominis producendam.* Quo, Animam esse immortalem 2. modo originaliter patet.

18. II. *Ab essentiâ Animæ.* Qualis modus fiendi, talis & essendi, at ille independens à materiâ, ergo & hic. Quod est independens in essendo à materia illud est immateriale ergo & spirituale. Imo spiritus est, ut antea dictum, & dum informat corpus est corporis anima, non corporea. Neq; amputata manu pedeyè aut alia corporis parte dividitur, sed abit in seipsam per virtuales unionem sine omni sui geminatione. Consule Danhaw, item Sperling. quod argumentum est sufficiens substantiæ spiri-

spiritualis, à concretionē materiæ planè immunis, quæ ut nec à seipsa definire; ita nec ab ullo interimi potest creato agente. D. 5. p. 137
qv. 1.
Inf.

19. III. *ab operationibus spiritualibus infallibiliter deducitur ejus immortalitas*, eadem, ratione Actus & officij, objecta Spiritualia percipiente. Sic intellectus rursus in suum reflectendo Actum; voluntas libere agendo, transiliunt valde & omnimode limites mortalitatis reiquè materialis. ph 1. 1. q. 3, & 5.
Matt. 10.
289

IV. *Ab appetitu eternitatis*, operatio namq; intellectus & voluntatis, non circumscribitur Tempore, sed usq; ad æternitatem adspirat, nec nisi in objecto sempiterno conquiescit. Nam animus noster non solum cognoscit res æternas, Sed ea ratione ut æternæ sint eas cognoscit & amat. Qui appetitus frustra inditus animæ, si intra consortium mortalitatis foret constituta. Verum enimvero, *Deus & natura nihil faciunt frustra.*

20. V. *ab hominum conscientia.* Nemine accusante Scelera hominem tacite convincunt, torquent, Cruciant, bona vero opera excusant & tranquillunt. hinc admonitiones ad virtutis studium, dehortationes a vitijs, quibus conscientia læditur, suscipit Anima ut Actionum suarum, præmiis poenisquè dignarum mensuras. Quibus utrâq; à parte hac in vita suspensis; Colligit animam fore superstitem a corpore resolutam, & olim reportaturam prout commeruit in corpore sive bōum sive malum.

VI. *A justitiâ Dei.* lumine naturæ animadvertenti innotescit, Deum infinita sua providentia regere hunc mundum. ad quam quoq; spectat bonos afficere præmijs malos poënis. Qui ordo sæpius pervertitur præsentī in vita, ut *bonis malè, Malis sit benè*; illi vitam vivunt innumeris obnoxiam miserijs; hi vero innumeris affluentem dilicijs. Aut ergo impiè concludendum, Deum esse injustum non retribuentem cuiq; juxta propria merita; aut animam esse immortalem ac deniq; Post mortem gratiæ vel iræ ream. plura vide apud Pererium & alios. Ec. 8. 14
1. 6. c. 20
p. m. 390

21. Cujus nos pudeat ignorare luce verbi illuminatos. *Quare nec sinamus Ethnicos nobis præripere palmam, sed Curramus in stadio, summo nisu, obliviscentes eorum, quæ retrò sunt, persequentes scopum ad Brabeum supernæ vocationis Dei in Christo* 1. C. 9. 24
Phil. 3. 13

Jesu

Act. 20. *Jesu.* ut demum beati fruamur καὶ ἡμεῖς ἀναψύξεως ἀπὸ πνεύματος ἁγίου. ac evitemus ὁρμήν ἐν ἡμέρᾳ ὁρμῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρατίας τοῦ Θεοῦ. ὅς ἀποδώσει ἐκείνῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Rom. 1. 5. *ψεύδος ἀδικιοκρατίας τοῦ Θεοῦ.* ὅς ἀποδώσει ἐκείνῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

22. Neq; horror mortis animæ immortalitatem divellat. Qui vel ex appetitu sensitivo, dolorem ex divulsione animæ & Corporis ut amicorum conjunctissimorum, reformidante gignitur. unde Hirschias moribundus querula luget voce: *Attenuati sunt oculi mei, violenter opprimor, mitiga mihi: Min ego velle mig brisfa/ Hætte iagh linder nõdh/ lysa migh.* Quod & contingit Christo Salvatori, præter alios casus, in agone mortis constituto.

Luc. 22. Vel ab appetitu rationali, animæ exiturâ grave peccatorum onus persentiente, secus nihili sibi Consciâ, è corpore ad cœlum migraturâ, cum repleta gaudio & dulci jubilo exultabit in Domino: *Cupio dissolvi & esse cum Christo.*

Phil. 1. 23.

23. Dictum Aristotelis: *quod habet initium, habebit quoq; finem*, de rebus intelligendum materiatis, licet incipit cum corpore. 1. 1. de cœlo. 10. re Anima, non tamen cum eodem desinet. Alterum: *Nullum violentum perpetuum*, Explica: Quatenus est extra locum sibi 1. 2. de cœlo. 13. per naturam debitum, salvâ suâ existentia. ut pisces in aëre, aves in aqua. Animæ separatæ status est quidem aliquo pacto violentus, ratione appetitus sui naturalis, quia semper propendet in corpus cujus est forma; Non autem violentus ratione suæ Entitatis & essentia, quâ est independens a corpore.

24. *Separabilitas à Corpore est Attributum Animæ juxta quod separatim à corpore existere & operari potest.* D. Gez.

d. 1.

25. Comitatur hoc Attributum Animæ immortalitatem. Separatio 1. *alia est mentalis*, qua, Considerato uno relinquitur alterum, & est abstractio. 2. *Alia Realis*, qua sibi per naturam conjunctissima re ipsa separantur. Ut anima rationalis a corpore. 3. *alia positiva*, qua, post factam separationem, utrumq; separatorum manet. 4. *alia privativa*, quæ fit cum alterutrius, quod separatur interitu. Sic anima superstiti corpus interit. 5. *Alia naturalis*, quæ per naturam fit & causas naturales. 6. *Alia supernaturalis*, quæ à Creatore naturæ immediate agente efficitur.

Quo-

Quomodo propria δύναμις, citra rei destructionem separantur a suo subiecto: ut ignis Babylonicus ἐνζυῶς calidus ἐνέγγιστον adurendi tres Dei confessorēs, absolutam per Dei omnipotentiam amisit.

26. Hec attenditur Separatio 1. Realis 2. naturalis, 3. Positiva (quatenus corpus ad tempus remanet, Postque Cinesactionem est Ens in potentia ad realem existentiam recuperandam in mortuorum Resurrectione. Ideo Attributa extrinsece denominantia sub tempore presenti; intrinsece vero sub futuro ei Attribuuntur. Cum Entia in potentia possint, quoad attributa essentialia, veritatem attributionis; ac non inferunt essendi actualitatem. & quæ certo sunt Consecutum rem, quoniam actuale esse nansciscetur, vindicari ipsi solent sub Possibili Considerato. Ita certitudinem resurrectionis omnes pij ab Adam usque nunc habemus. Hæc obiter.) Imo 5. privativa unionis respectu. Ergo:

27. Separatio opponitur unioni privativè. Unio est positivum, Separatio privativum quid. Cessatio & amotio in separatione est omnium illorum quæ in unione inveniuntur. Nec tamen est nuda aliqua destructio aut negatio, sed requirit animam ut subiectum ad quod terminatur. Cum autem per mortem dissolvitur unio: Ideo, Mors est Separatio anime & Corporis, quare vi Contrariorum: Vita est unio anime & Corporis, id est, Continuada vitæ duratio, tamdiu durans, quamdiu Anima Corpori unita est. Unio vero est vita non ἀφαστικὴ ἀλλὰ περικυβερνητικὴ & immeativa. Et siquidem index & nota vitæ præsentis est præsentia humidi radicalis & Calidi nativi, ut Dicit B. Meissnerus, in sua Phil. Sobria; Ideo in eisdem, nempe Calido & humido naturali, præcipue vita consistit. Et Cum Calor originaliter sit a corde nativi Caloris fonte; Ideo læso corde caloreque percurrente, necessaria nexus fit essentialium partium solutio; hinc in Corde potissimum vitam consistere asserimus, dicendo tamen cum zabarellâ: Anima est in corde radicaliter, in reliquis partibus derivativè, nusquam tamen exclusâ intimâ ipsius anime præsentia. Unde cor principium vitæ & σῶμα τῆς ἀκρόποδὸς ab Aristotele salutatur.

Scal. Ex
er. 101.
sec. 5.

Part. 1. S. 3
c. 6. q. 4.
p. m. 500.

28. Formale separationis non consistit in mutatione locali ; nam migrat anima è moribundo non per motum de loco in locum (cum omnis Spiritus sit *Φυσικῶς* immobilis, vel *ἀπλῶς* ut Deus, vel *πῶς* ut Angelus & Anima) Verum informativa, seu negatione informationis, qua solvitur unio, quam anima fovebat cum corpore hæcenus conjunctissimam: *quæ certi πᾶς variatio, non in motione locali sed subtractione præsentiae sit posita.* Animæ à corpore Separatæ subsistentiam arguit Propria ejus immortalitas. Separata à corpore subsistit quia substantia Spiritualis est, nescia mori; perse subsistit & in se, quia independenter subsistit nec sustentatur ab alio unito. Quam absolutam sit retentura subsistentiam, donec *παντοκράτης* ei proprium à se in vis informatum corpus, & idem numero terræ è pulvere suscitatum, reunione associaverit pristinā.

Col. Met.
Disp. G. 21
S. I. Art.
3. p. 344.

29. De Statu verò existentiae Animæ, naturalis ne sit, violentus vel præternaturalis, varij in varias abeunt Sententias. Ambiguitatibus alijs omisiss, dissertationi nostræ inservit, quā τὸ *naturale* opponitur 1. *Supernaturali.* 2. *Præternaturali.* 3. *Violento.* Hoc v. *Violentum* (ut Terribissimus Metaphysicus Ebelius, Prof. olim Gissens. Celeberrimus, quem ferme imitatur, hoc in casu, Doct. Mejerus) *Dicitur tale. Vel 1. Positivè*, quod fit per positionem alicujus repugnantis, contra effectivum formæ influxum. Sic aqua est violenter calida, quia Calori per frigiditatem sibi naturaliter convenientem positivè repugnat. *vel 2. Privativè* per nudam subtractionem alicujus conditionis aut status connaturalis, sine positiva repugnantia vel resistentia alicujus quod violentiam patitur. Sic privatio visus homini potest dici violenta. Illud proprie, hoc improprie violentum dicitur.

30. Status animæ vel consideratur prout est in fieri separationis, qn. ipsa fit Separatio: vel in facto esse, qn. jam separata est. De priori nullum est dubium quin positivè sit violentus. *Cum Omnis natura est conservativa & defensiva sui.* Quare hominis in statu naturali constituti inclinationi, quam quoad essentiam totius compositi maximè optat salvam, separatio seu mors omnino repugnat. Quæ inclinatio, ut Conservetur, convenit homini ab aliquo principio, at non à materia, cui nihil violentū ratione sui,

Ergo

Ergo ab animâ, cui mors, quæ est contra illam inclinationem animæ, indeque est positive violenta. hinc horror oritur mortis. de hoc non quæritur.

31. De facto esse aliâ incundum viâ, quam sic indago:

1. *Status animæ in facto esse non est positive violentus; verum naturalis, quoad oppositionem hujus violenti & supranaturalis, non præternaturalis.* Et si Separatio actualis animæ sit positive violenta; non tamen ejusmodi est ipse status. 1. Qui, quum existit & operatur separatim extra Corpus, ipsi per Spiritualem suam naturam competit; Quare cum opposita determinatio ad corpus, propter naturalem immortalitatem, corpore destructo, effectivè non respuit. 2. Violentia infert patientis contranitentiam. Hâc desideratâ violenti ratio expirat. Status animæ separata, licet ab externo ei competat, haud tamen dicitur violentus ob negatam contranitentiam animæ. Et speciatim violentia dicitur coactio, cum infert displicentiam ejus quod patitur. 3. Si foret Violentus, sequeretur, Concludit Eustach. a. S. Paulo, animæ in eo statu naturaliter deberi reunionem cum corpore; Cum enim sit immortalis anima, ne daretur violenti perpetuum, deberet aliquando Corpori reuniri, quod naturæ leges excedit. Status Præterea violentus proprius poscat detineri ab extrinseco quodam agente, quo remoto, dilabitur ad proprium statum. Quod declaratur Exemplo lapidis in aëre per manum detenti, manu v. retracta, proprio interno principio effectivo lapis centrum petit deorsum. Id quod asserendum de anima, si hoc modo statu esset in violento. *At: à privatione totali ad habitum non datur naturalis regressus.* Propensionem animæ naturalem ad corpus quam habet, nunquam Propriâ virtute, cum sit infinitæ, in actum deducere potest. Respuat ergo potius ejusmodi violentiam.

32. 11. *Status animæ Separatus non est ei naturalis oppositus præternaturali.* Licet secundum quid status ille animæ operabilis esse videatur, absolute tamen & simpliciter loquendo naturalis minusest. 1. Quia unio ad corpus est naturalis, non ergo Separatio unionem demoliens; quare nec status Separationis naturalis erit. 2. accedit quod anima extra corpus imperfectè sub-

fit; tum ratione Speciei, quam perfectam nequit, prout ordinata cum corpore, in illo statu Constituire; tum ratione potentiarum & operationum, quas multas ob defectum organorum corporeorum nequit deducere; tum ratione finis, Condita ut Ens Completum constituat cum corpore; Quo sanè sine separata non fruitur, nec illum obtinet. 3. Quia, quod cedit in totius Compositi naturalis perniciem, illud formæ ejusdem naturale dici nequit; At illa animæ separatio siue sit in fieri siue in facto esse cedit in perniciem totius hominis; E. Iccirco forma nullibi quam in materia Connaturalem habet essendi modum. Nec status animæ Separatus ejus naturæ erit respectu corporis Consensus.

33. III. *Status Animæ Separ. non est Supernaturalis.* Non enim supra Consuetum naturæ ordinem, novo quodam modo & actione Conservativâ Speciali elevatur aut fulciatur à Deo naturæ Authore; Sed propriâ suâ permanentiâ intrinsecâ Spirituali sibi competenti durat ac per se substat, generali Dei Conservatione.

34. IV. *Status hic animæ est præternaturalis, siue violentus privative.* Quia: 1. non Convenit animæ ex propriâ & specificâ suâ naturâ, neq; ex inclinatione ac propensione naturali, licet ejus naturæ non repugnet; cum eam nec destruat neq; violentiam & vim ei inferat. 2. Quia primarius finis & animæ intentio est corpus informare semper, non constituere aliquem spiritum simplicem. Quo privatâ privilegio, imperfecta est substantia incompleto subsistens modo. 3. Licet superstes sit anima & in essendo & operando, est tamen Imperfectioris Conditionis quam dum corpus informat. Nam non separatur per se sed accidens ratione pœnæ; at: *Nulla pœna, quâ talis, est ἐντελέχεια seu perfectio alicujus rei.* Animæ per se primitus competeret informare corpus, per accidens verò dissolvi. Quare ingemiscimus: *Quod nunquam Separata exstisset; nisi peccatum mortem promeruisset.* Id quod inde constat, quod nulli amici à se ægrius divellantur, quam anima à suo Corpore.

35. V. *Status hic est animæ quodammodo imperfectus, quâ anima ratione subsistendi ad corpus quandam importat imperfectionem,* Quæ tamen absolute in Spirituali sua natura imperfectio

Atio non est. Distingvimus heic cum Geilfusio, inter animas beatas & damnatas. illæ ratione Status intrinseci præter naturam existunt extra corpus, cum careant illa perfectione, quâ ad corpus ordinantur. Hæ utroq; statu extra corpus existunt. Nuspiam enim violentia major, quam in inferno, extra corpus autem præter naturam existunt.

Cont. 17.
Thes. 4.
Num. 22.
P. 147

36. Hinc *Μεταψύχωσις* Ethnicorum refellitur, hominum animas, cum ab unius corpore excesserint, in Corpora aliena hominum vel brutorum migrare, eisque sese adunire, agentium. Adeo ut magnum esset scelus Pythagoræi Crederent, si quis Carnibus pecorum Vesceretur, ne bubulam de aliquo proavo obsonaret. Animas moribundorum corporibus beluinis sese associandas, ad modum vitæ Prioris transactionis finxere. *Verbi gratia*: Illos docebant fieri porcos, qui meris indulgissent Voluptatibus; Leones ac vulpes qui fuissent Crudeles; Luscinias aliasq; aves Carnoras, qui fuissent Cantores & Musici; in Vulpes degenerare qui fuissent astuti & Callidi. Et ita deinceps. *Verum enimvero disting: inter transmutationem allegoricam & Physicam*; hanc ut falsam & absurdam ejicimus foras & ut indignam refutatu remittimus domibus quæ fuit ante suis. Interim Consul. Danhawerus: Illam, proh dolor, flentes deploramus, non Post sed in vita, ad pastum, quo pecudes ablegârat natura, hominibus, animæ nobilitatis facti immemores, sese conferentibus, Serpentum more terrâ, suumq; Serquilinio sese opplentes mundano, cælestia raro anhelant! ut Prior *παλιγγενεσία* impia & nulla; ita hæc timorem ob jacturæ salutis & detestanda & abominanda, Sanctaq; vitæ animæ præstantia à *γνησίως* Christianis decoranda!

Coll.
Ψυχ.
Disp. 1.
Cont. 5.
P. 35.

37. *Proclivitas ad corpus est, quâ anima, facta solutione, cum corpore appetit reduntionem.*

38. E statu quo anima Separata existit, fluit hæc animæ proprietas, quâ desiderio expectationis, quietationem cum corpore præstolatur. Deus Author naturæ arctissimo Animam & corpus Connexuit nexu, indiditq; utriq; reciprocum partium Amorem. Qui, quin, facta partium solutione, sit residuus minime diffidendum.

39. Quò assertio præsens planior evadat, è Scriptis Aristote-

L. 1. Eth. 1. *lis appetitus duplicem libavere rationem Philosophi: Nam 1. Disting. inter appetitum naturalem seu innatum & actuale seu Elicitum.* Naturalis est propensio vel inclinatio naturæ, secundum quam res in aliquod bonum est propensum, absque prævia cognitione. Sic res quæq; suum appetit bonum. Potentia naturalis per se in suos propendet actus, ut potentia visiva in suos actus visionis. Elicitus est actus appetendi, quo res prævia cognitione feruntur in bonum objectum. Ut homo appetit cibum & potum. 2. *Inter appetitum simplicem*, qui est actus voluntatis, quo res in bonum fertur cognitum citra efficaciam: & *efficacem*, quo res ita in bonum fertur cognitum, ut id non adepta si fuerit, violentiam & interitum patitur. quibus præmissis, Dicimus 1. *Animam appetitum naturali seu innato, tum simplici, corporis affici.* Quod probatur: 1. *ab origine.* altera essentialis, hominis pars, Animam, ut esset Deus ordinavit, quare ab invicem divulsæ, non possunt non amicorum adinstar conjunctissimorum remotiorem ab loci capedinem dissitorum, se mutuos suavi desiderij prosequi affectu. 2. *ab anima ut formæ naturæ:* Omnis forma superstes post mortem, ut verbis utar B. Jac. Martini, naturaliter requirit materiam. *Omnis enim formæ ea est natura ut informet:* Ideo neq; anima, quæ corporis forma ordinaria est, eandem inclinationem Statu in separationis, corpus ad informandum consuetum, naturalem amittit. 3. *ab operationum potentia,* quam retinet Anima Separata agendi in corpore; Quæ potentia animæ est δύναμις φυσική & proprietas quarti modi, quæ non tollitur, quin tollatur ipsa anima. si id, quis Conjunctionis desiderium cum corpore, propensionem & dependentiam animæ inesse ibit inficias? 4. *à formali proclivitate.* Quæ est ipsius animæ appetitio reunionis cum corpore. seu est formalis aptitudo, aut capacitas informandi: At in statu separationis non est minus ex se apta informare corpus quam erat ante eum statum. Ergo in statu Separationis nec minus appetit quam prius. Quid? quod appetitus ille innatus à parte rei non differt ab anima ut aliquod accidens separabile, sed ipsam comitatur essentiam, quæ ut fiat capax informandi, non alio opus est præter Entitatem & essentiā superaddito. 5. *ab anima conditione* est

Exc. Met.
 1.2. Ex. 2.
 T. 8. p. m.
 563.

est 1. Anima separata in statu incompleto, ideo tendit naturaliter ad complementum totius compositi. 2. Est suo modo imperfecta, cum sit principium constitutum extra suum principium, cui intimo gestit uniri desiderio. Felix, quæ cælitibus interperfulsa est dignitate. Beatificus Status externus internam hanc animæ imperfectionem non ademit, quam Communem habet cum principiis extra sua principia constitutis, neque etiam delet vel extingvit *σοφίαν* illam & *σέσην* itemque desiderium informandi iterum suum corpus, sed potius auget. *cupit*, ait B. Jac. *M. enim anima, ut secum eadem felicitate fruatur corpus.* d. l. p. 567

40. II. Dicimus, quod anima appetit corpus appetitu elicitō, æque est Clarum. h. e. non solum intensius naturali desiderio trahitur corporis, sed & actu vult unionem. Proprio enim, inquit Geilfasi, donata est appetitu anima seu voluntate, adeoque actu elicitō fertur ad ea, quibus perficitur, qualis in primis est, inter Concomitantia ejus naturam, actus informandi corpus. *Cont. II. th. 4. N. 28. p. 147.* Quinimo probat Dn. D. Jacob Martini, animam desiderare, non tantum conjunctionem Cum corpore, sed propriam etiam, quo cum fuerit unita, corporis. Dicens: *Determinata & eodem numero forma, determinatam & eandem numero appetit materiam: at anima talis est Separata à Corpore, Ergo. & per consequens frustraretur anima suo desiderio si cum alio Corpore conjungeretur, præter id, quod inhabitavit ante, quod informavit, quo cum denique conjungi expetit.* Vide eundem. d. l. p. 569

41. III. Dicimus quod non appetit corpus appetitu efficaci. licet desiderio animæ non oppidò succurritur, illæsa tamen permanet. Ista namque ad reunionem propensio non inest animæ propter absolutam, essentialē & intrinsecam sui perfectionem; sed potius ob bonum corporis & totius compositi. neque in Resurrectione aliam acquirit perfectionem; verum Partem sui compositi à se antihac valde amatam.

42. Neque in propendētia ad suum corpus, statuendum Animam frustra de re nihili & acquisitione Impossibili viribus naturæ laborare. Nam Disting: Inter impossibilitatem naturalem & supernaturalem. Voluntas appetere potest ea, quæ vi agentis naturalis, obtineri nequeunt, ut reunionem actualem cum Corpore. Sic

porc. Sic Cæcus à nativitate, cui totalis Privationis deductio in habitum naturalis non est, sed impossibilis, appetit visum actu elicitò, ad quem naturaliter propendet prævia voluntate. Quò magis anima appetat unionem eodem actu? quæ licet supranaturalis, ejusq; viribus impossibilis acquisitu, inclinare in eandem tamen, illæ sâ suæ essentia naturâ, quin possit, nihil offendit.

L. I. Met. 43. Conclusio brevis hujus Attributi Caloviana: *Propensio anima separata ad Corpus à natura est, verum non potest compleri per naturam, sed solummodo virtute Divinâ*, ut in Resurrectione mortuorum olim Continget. Disting. ergo inter appetitum & Complementum; illum dicimus Physicum, hunc è Scriptura Credimus planè hyperphysicum.

44. *Intellectus est potentia Anima, juxta quam illa objectum per speciem intelligibilem, representatum, sine opera phantasmatum potest intelligere.* Doct. Gezelius. d. 1.

45. Potentiam intellectivam Comitari Animam Rationalem dubitare non debemus, quæ cum voluntate quoddam est animæ vitæ accidens, sicut anima est ipsa vita essentialis. hæc ergo dum erit, erunt & Intellectus & voluntas. Intellectus dicitur potentia seu facultas, quæ est virtus agendi & principium operandi, quas potentias per activitatem & positivam actionem anima de se immediate profundit.

Col. Met. 46. Injecta mentione facultatum seu potentiarum, notandum, quod & intrepidè cum Elebio affirmo, Animam Separatam, non solum inorganicas Intellectum & voluntatem; Sed etiam organicas & materiales, per denominationem extrinsecam ita appellatas ab operationibus & actibus materialibus receptis in organo Corporeo, (alias subjective ut in anima sunt & ab eadem propullulant materiales non sint) sensitivam nempe & vegetativam secum, demigratione è corpore factâ, asportare causa, dicit Rev. Dn. Mejerus, *cur anima vegetativa & sensitiva cum suis potentijs in homine sint Separabiles, est realis illa Identitas, quam anima veget. Et sensit. in homine habet ad animam rationalem.* Officio informationis anima quamvis sit orbata; attamen essentia suæ mutationem nullam patitur. Distingv. proinde inter potentias, quæ omnino Animæ radicaliter

liter & inhæsiuè insunt, ab eâq; emanant; Et operationes, quæ ut exercentur in corpore, ita cum eodem pereunt. Actus primus, ratione suæ Entitatis, ab animâ accidens inseparabile manet; actus secundus, ratione usus & exercitij, commercium cum corpore inferens, perit. *non illico abesse potentiam, cujus actus abest,* inquit Scheibl.

Met. Dif.
4. de an.
Sep. th. 16
p. 290.

47. Anima una est, in utroq; Statu & unito & Separato, eisdem dotata facultatibus. *Quæ in inferioribus sparsa sunt, illa in superioribus unita inveniuntur.* Vegetativa anima invenitur in plantâ, sensitiva in animali, E. æquum est has ipsas, ut colligit Rev. Dn. D. Danhaw. eminenter contineri in animâ rationali. *Eminenter continere inferiora est,* explicante Eustachio, *quatenus anima nobilior continet omnem vim animæ inferioris.* Non differunt ergo, ut res & res, anima rationalis, sensitiva & vegetativa, in eodem subiecto Animæ (in diversis alia ratio, ubi Species sunt oppositæ) consideratæ, sed tantum formaliter. *Una hominis essentia, una anima, una hominis vita & una mors, una ergo anima, quæ præsentiam suâ dat vitam, absentiam mortem.* infert Sperling. in suâ Synopsi *Ανθρώπου λογική.* Anima rationalis non alias admittit animas, sed alias facultates, non aliarum animarum proprias, sed communes. Vid. Eust. Cit. I. *Cum non omnis actio hominis sit humana.*

Coll.
ψυχ.
p. 16.
P. 3. ph.
Tr. 1. Dif.
1. q. 7. p.
255.

L. I. c. 1. a.
1. p. 115.

48. *Disting. inter subiectum quod & quo,* illud est totum Compositum; hoc verò est ipsa anima, quâ posita, ponuntur & potentiæ; siue organa receptiva earundem adsint, siue minùs. illorum enim præsentia non ad primum, sed secundum actum, quo negato, non tamen negandus primus, saltim est necessaria. vid. Calov.

Met. div.
de act.
& pot.

49. Neq; propterea hæ potentiæ dicendæ sunt frustraneæ, cum nullus ipsarum sit usus. Sufficit, usum ipsarum antea fuisse & posse adhuc traduci in usum. Quod non sit actu, id non ex potentiarum defectu; sed organorum absentiam fluit. Nec competunt animæ, prout est Spiritus; secus unâ actu secundo forent conjunctæ; sed prout est Spiritus cum corpore reunendus. Et sic potentiæ illæ non sunt inutiles ratione sui, quia faciunt ad perfectionem ipsi animæ debitam. *Ventris in alterâ vitâ certe nullus*

nullus erit usus, ergone abolebitur? Idem de potentiis, quæ ornant hominem, cui ad totam *suppetere* omnium membrorum & facultatum nihil deerit. 2. ut illæ potentiæ, quibus in temperantiâ bene usi sumus, præmio etiam afficiantur.

50. Breviter: *Anima inorganicarum potentialiarum principium est immediatum & adequatum; at organicarum mediatum & inadequatum, quoad conceptum sensitivi & vegetativi. Potentie omnes sunt in animâ inbasivè, ab eâdem emanativè & originâliter, in toto Composito denominativè & operativè, in Corpore Communicativè & possessivè, idque partim immediatè, partim mediatè. de quibus alibi.*

51. Objectum intellectus materiale est omne Ens Intelligibile, formale quatenus Ens est verum, & dicit convenientiam cum intellectu divino, id quod gratissimum est mentis ferculum, ait Spersling. *Intellectus noster mensuratur à rei veritate*; Ideo veritas, respectu nostri, relativè sumpta, est ipsa rei intelligibilitas, quæ sit ratio formalis, sub quâ Ens dicitur objectum adæquatum nostri intellectus.

52. Medium, quo Anima Separata intelligit, sunt Species intelligibiles, quibus objectum distans conjungitur & proportionatur potentiæ. Ita ut Intellectus, de se varia ad objecta indifferens & indeterminatus, determinetur ad certi quid cognoscendum. Unde unio intima, quâ potentia objectiva & intellectiva uniuntur, non fit immediatè per ipsam rei essentiam, introitioni in intellectum ineptam; Sed per Species objectorum, seu essentiarum vicarias. In statu Conjuncto, intelligibiles insequuntur species sensibiles; in Separato, sensibiles licet amissæ, intelligibiles tamen manent residuæ. Id quod faciles probamus: 1. à Memoriâ animæ separatæ, specierum intellectualium asservatrice, quâ rerum in hac vitâ gestarum possit recordari. Recordatio autem non fit nisi per reflexionem ad species præexistentes. Ubi animæ memores fortunæ mundanæ vicissitudinum, quæ etsi eis optabiles non fuerunt in experiendo, in relegendo tamen erunt jucundæ. *Habet enim præteriti doloris secum recordatio delectationem.* Inquit Cicero in quâdam Epistolâ. *Et diu desiderata dulcius obtinentur.* Quod solatio non caret piis! 2. à Salvo illarum subiecto, tum

cto; tum Mediato quod est anima, quæ est immaterialis & incorruptibilis; tum immediato, quod animæ naturam imitatur, & est intellectus, cui non inest actus contrarius, talismodi Species Corruptens.

53. Infantulos menteque captos quod concernit, recedentes à corpore antequam ullas hauserint species, dicendum: Quod species a Deo accipiunt infusas. Præterea, alias quoque, quam quas, hæc in rerum aurâ, adeptæ animæ sint species, sibi que cujuscunq; sint ætatis habent reservatas, in altera vita partim divinitus infusas, partim ab objectis, res intuendo sine ope sensuum, abstractas & acquisitas, eminentiori, ad quem evertæ sunt, statui Conformes, habituras censemus.

54. Modus, quo anima Separata intelligit, futurus sine, dubio procul, operâ phantasmatum. Uti Cum sensibus animæ Separatæ nihil Commercij est; ita nec cum phantasmatis, quæ ad illorum faciunt exercitium. Sanè, licet pendent Species intelligibiles à Phantasmatibus in operari, minime tamen in conservari. Conservantur absq; Phantasmatum influxu, & quidem potiori ratione, quam species sensibiles, quæ à sensibus externis, à quibus tamen pendent in fieri, non Conservantur. Cum, his ligatis, interni tamen in speciebus apprehensis, possint operari: ut liquet in insomniis. Quidni Anima separata, id ipsum per species secum asportatas, sui in exornamentum, ministerio absq; sensuum, præstabit?

56. *Voluntas est potentia Anima, quâ illa objectum ab intellectu, sub ratione boni, representatum, sine appetitu pravo, liberè potest eligere.* D. Gezel. d. I. p. 200.

58. Principium proximum volendi non est *Scia*, verum *Scimus* accidentaliter ab illâ realiter distincta. Ut Ens verum Cognoscibile sit objectum intellectus; Ita Ens bonum appetibile, seu reverà seu adparens, sub ratione boni (malum enim Formaliter, quâ malum, nullus Vult) est objectum voluntatis, quod objectum erit præcognitum, cum ignoti nulla cupido. Et si bonitas moveat voluntatem ad appetendum, tum actu eidem sese representabit, necesse est, & quidem sub ratione Convenientis.

57. Modus volendi in libertate eligendi consistit. Quodcunq;

enim appetit voluntas, id non Coactè sed liberè appetit. Vult & eligit objectum cognitū, sed ita, ut non eligere & velle illud possit. Et cum objecta moveant sensus, ideo animal appetit iucundum: Sublatis vero sensibus, tollitur & appetitus eorum respectu; ut prævio absq; appetitu sensitivo, libere bonum eligit præcognitum.

58. Cum facultates Proprias Intell. & Volunt. ut è dictis dissipalescit, anima separata secum transfert; Ideo & per consequens, habitibus, quibus in vivis usa, erit redimita, Prægnante præsertim, causâ absentia eorundem, deficiente. habebit enim aliquorum habituum actus; actus vero præsupponunt principia, à quibus fluunt. Quam positionem tres Cautelæ reddunt planiorem. 1. *Distingv. inter habitus imperfectos*, qui sunt ex imperfectione naturæ & Status huius mundi, quales sunt opiniones, debiles assensus, habitus erronei, semivirtutes, propensiones ad vitia & similes; *Et perfectos*. illi eradicantur, inductione Contrariorum, ut statui præsentis repugnantes; (Cum certam veri notitiam intellectum perficientem, opinio erronea, molestâ Caligine, obfuscet; itaq; ut ipsi inimica & Contraria, ultra oceanum, releganda, intellectus perfectio quò magis eniteat; Idem de voluntate sentiendum, cui semivirtutibus &c. evulsis, remaneant quæ ejus promovent perfectionem) Hi omnino Proprias, manendo, retinent radices. ubi:

59. *Disting. 2. Inter habituum perfectorum Entitatem & usum*. Quidam manent quoad utrumq;: ut actus charitatis & dilectionis, quorum habitus, & quoad Entitatem & usum, hærent animæ Separatæ infixi. Nam neq; ab aliquo in nihilum rediguntur Contrario, neq; ulla unquam oblivione aut cessatione obliorentur. Quare Paulus (non papistico sed sano & genuino sensu, vide Antrop. Sac. B. Meisneri) Charitatem spei & fidei prætulit; his enim cessantibus, illa efflorescit. Quidam autem, salva Entitate, tolluntur quoad usum: Sic habitus fortitudinis, castitatis, temperantiæ, misericordiæ & similium, superstitem servaturi Entitatem, usu sequestrato. Quia ubi nullæ perferendæ molestiæ, nullæ coercentæ prævæ concupiscentiæ, nemini misericordiâ subveniendum, ibi & praxis eorum plane expirat. 3. *Disting. inter habitus organicos & inorganicos*; illi, ut antea dictum, manent quoad Entitatem seu actum primum, non item quoad actum

etiam secundum & usum; hi, pro diversa suprapositorum habitudine ratione, variant. Tantum de attributis jam ad actus.

C A P. III.

De operationibus Animæ separatæ.

1. *Operatio Animæ Separatæ est, potentiæ agendi, in actum deductio.*

2. Hæc semper amant tria distingui: *Ενέργεια, δύναμις & ὁσία*. Operatio conditionem potentiæ operantis sequitur, potentia vero naturam, seu substantiam unde effluxit Coll. Connimb. Et Sperling. dicit: *naturalia agentia, per naturales potentias, determinantur ad naturales actiones.* à natura & potentiâ, seu primo actu, transimus ad secundum, ipsasq; animæ separatæ operationes.

de an. sep
Art. 1.
Dis. 1.

3. Nequē putandum, animam separatam prorsus otiosam, ac instar gliris torpentem esse, ut nihil agat, id enim Contrariatur activitati Spirituali, vitæq; actuosæ. Verum enimverò, negotiosa existit, in Certis vitæ actionibus continuandis & perficiendis, dum è vita operationes edit vitales. Nam negatis animæ operationibus, negatur ei & unâ beatitudo, quæ in actibus intellectus & voluntatis, ob privationē sensus, esse suum obtinet. Pl. Rev. Dn. D. Enevald. Sven: *Academix nostræ & Ecclesiæ lumen coruscans, quod Deus diu velit superstes & salvum! in sua Syn. Theol. sic habet: Animæ hominum naturâ immortales, Piorum quidem illico ad Dominum concedunt, ut in sinu Abrahæ, liberatæ à vitæ prioris molestijs quiescant, non dormiendo sed spavitate Celestem percipiendo.* &c. vide Auth.

Disp. 29.
Th. 7.
P. 226.

4. Non moram huic assertioni injicit Commune *πολυθεύλητον*: *Actiones sunt suppositorum.* Bz. 1. ut monet Dn. D. Calovius: *Actiones sunt suppositorum non absolute, sed restrictæ eorum, quæ etiam ad modum suppositorum singulariter ac per se subsistunt; ut Exemplo Animæ rationalis Constat.* 2. *Actiones sunt suppos. seu principiorum & subjectorum quod operationum, non autem solum suppositorum sunt, seu principiorum & subjectorum quo.* hæc ille. Ea propter adde: 3. Quia anima per se subsistit

Met. Div.
p. Sp. art.
I. c. 4.
p. 75.
p. 75.

fit, licet proprie suppositum non sit, eisdem tamen quodammodo assimilatur, unde per se operatur, adeoq; principium quod suarum actionum non incommode dixeris. NB. *Anima est principium operationum quod, quatenus sola, sine concursu effectivo corporis, in actus suos per potentias naturales protuberat: At est principium quo, quatenus in Statu conjuncto dat, ut forma, esse composito & operari.*

Math. 12:

30.

5. Disting. 4. Inter formam materialem, quæ ut se juncta à corpore non existit, ita nec operatur, & immaterialem, cui alia est conditio. Quæ sicut Angelis assimilatur in esse ita & operari. 5. Dist. inter actiones, quæ per corpus exercentur seu organicas, ut legere scribere, &c. Et inorganicas, quæ ab anima proveniunt secus dum se, verum non per corpus exercentur, totoq; composito corrupto, salvæ manent & integræ.

6. Operatio animæ describitur per, potentiæ agendi in actum, deductionem. Non enim immediate per essentiam, sed per potentiam agit superadditam, non quasi organa haberet corporea, verum quatenus admittit accidentia ab essentia realiter distincta. ejusmodi operationes potiores & nobis cognoscibiles sunt tres: 1. Intellectio. 2. Volitio. 3. $\tau\tilde{\epsilon}$ ubi variatio seu Latio.

7. *Intellectio est anima separata operatio, quâ objectum, sine concursu phantasmatum, cognoscit.*

8. Ubi Species intelligibiles, cum objecto actu intelligibi, dantur, ibi & ipsa datur intellectio, quâ, ut sibi propriissimâ functione intellectus, qualis est actualis rerum cognitio, per decessionem à corpore, anima non privatur. Convertit se anima simpliciter ad intelligibilia, ut absq; sensibus ita & phantasmatibus. Nam procedere ab anima in statu informationis argumentando, ad eam in statu Separationis. n. v. conf. in illo valet: nihil est in intellectu, quin prius fuerit in sensu; in hoc vero minime. Si enim omnis haberetur cognitio à sensibus, quomodo fides, Deo & Angelis illa competeret, sensibus alioquin destitutis? Neque nos conjuncto in statu, sensibus, ad Deum, Angelos, Animas racionales, res immateriales ac universales, per se & directe sub sensum nunquam cadentes, ad intelligendum opus habemus.

9. Sub censum cognitionis animæ veniunt ergo cognoscendæ;

1. Res

1. *Res immateriales*, non solum operative à materiâ, quam habent, abstractas, ut universalia, &c. Sed negativè cui materia prorsus repugnat, ut Spiritus. Hos cognoscit: 1. Deum, cujus notitiam ut habuerit in corpore, ita eandem retinet Separata multò perfectiorem, cum ex separatione major Proportio rei Spiritualis ad intellectum Spiritualem facta sit, sensibus quippe Soluta, inquit Geilfus. *βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσώπτην ἐν ἀνίχνυματι τότε* Cont: 11,
ᾧ πρὸς ὧπων πρὸς πρὸς ὧπων. Non Deum, quod sedulo in- P. 152.
 culcandum, cognoscendo comprehendere, seu Logice à priori de- 1. Cor. 13.
 finire (quod nullus, nisi Logicâ qui Dei infinitâ instructus, præ- 12,
 stabit) verum intuitive, quidditatem Dei cum suis attributis quid-
 ditativis apprehendere, *At neq; oculus vidit, neque auris au-* Es. 64.4.
divit, neque incor hominis ascendit, quid præparaverit Deus dili-
gentibus sese.

10. Cognoscit 2. Angelos distincte, & non tantum Commu-
 nia prædicata, sed &, ut dicit Geilf. d. 1. propria etiam ad ulci-
 mam usque differentiam, secundum propriam & positivam eo-
 rum cognitionem, quæ est cognitio quidditativa. 3. Cognoscit
 alias animas quoque distincte. Est enim una anima, proportio-
 natum potentiæ Intellectivæ alterius animæ, objectum. Si alias a-
 nimas, tum multo magis cognoscit 4. seipsam ut sibi præsentissi-
 mam & actus suos internos, quos viderat à sese pullulare, utpote
 quorum est causa. De quibus nulli ambigimus.

11. *Cognoscit 11. Res materiales*, & breviter res omnes, quas
 in corpore potuit scire. ut: materialia, singularia & plurima alia,
 modo tamen longo perspicaciori; harum enim rerum omnium,
 quarum hoc in vitæ statu peractarum recordatur, secum species
 asportat intelligibiles.

12. Cave tamen multum tribuas intellectiōi humanæ, ne cum
 pontificiis procedas ultra Aras, assignando ei particularem cujus-
 que hominis, imo & rerum gestarum notitiam accuratam. Qui-
 nimo, ut informet animæ sep. superstitēs de rebus futuri sæculi,
 de medijs necessariis, ad alias animas è purgatorio liberandas, &
 ineptijs ejusmodi innumeris. Quibus Permoti, seu à Spiritu
 vertiginis, animas ut Mediatrices, supplices, si Diis placet, ado-
 rant. Cum tamen unus est Mediator Dei & hominum Christus 1. Tim. 3.
 Jesus, qui dedit seipsum *ἀνὴλντρον ὑπὲρ πάντων.* S. 6,
 Fide.

13. Fidelium quidem statum afflictum generalem, variis vicissitudinibus obnoxium, norunt; Particularem autem rerum, quod potius cordium, notitiam gestarum in his terris, ex se suisq; non habent viribus; Sed vel Dei, vel Angelorum quod adeo incertum, revelatione, quid hic vel ille agit & patitur. Cum è Conversatione viventium, ordinatione divina, sint exemptæ & Spiritualium reipublicæ substantiarum inscriptæ; Ideo totam humanam essentiam exhaurire nequeant.

14. *Volitio est animæ operatio, quâ Anima Separata, libere & sine prævio appetitu sensitivo, in bonum fertur præcognitum.*
Doct. Gezel.

15. Quod bonum anima cognoscit illud & appetit, & cum anima retineat Intellect. & volunt. neq; amittit actus liberos. Quæ libertas non in indifferentia boni & mali, sed excellentiâ ponenda. Animæ namque beatæ non possunt facere malum, à quo tum culpæ, tum poenæ dudum sunt liberatæ, & liberabuntur in æternum. *Sunt enim primitiæ Deo & Agno, Immaculatæ ante*
Apoc. 14. *Thronum Dei.* Damnatæ vero non possunt non perpetrare malum, cui penitus & ad summum gradum, tum culpæ, tum poenæ sunt immerse.

16. Obiter ergo nota: Quod *alia sit libertas contrarietatis*, quæ sit; vel ratione objecti boni vel mali, quâ facultas unum actum, inter duos contrarios, bonum seu elicit malum; vel ratione ipsius actus, qui in se non habet contrarietatem ut sit bonus vel malus, sed tantum quatenus Actus velle scil. & nolle sunt contrarii, licet utrumq; sit bonum, vel utrumq; malum. Prior convenit animæ in Statu unito; Posterior vero in Separato: Alia contradictionis seu exercitii, qua, certo objecto proposito, agere & non agere possumus. Dicitur contradictionis, quia versatur circa esse & non esse, velle & non velle. Quæ sunt contradictoria. Hæc quoq; animæ inest, utroq; in statu.

17. Actiones animæ sunt vel elicite vel imperatæ: hæ ut à Deo imperentur, carent libertate contradictionis, nec enim habent licentiam, id quod à Deo præcipitur, non exsequendi; verum necessario mandata Dei expediunt, quæ est necessitas dependentiæ
& obli-

& obligationis, summa tamen cum voluntate & voluptate. *Ubi a. delectatio ibi libertas*; Illæ, quas ipsæ eliciunt, proveniunt à voluntate liberâ, libertate tum Contrarietatis tum Contradictionis. Possunt n. hoc tempore colloqui & non colloqui, quæ est libertas contradictionis; Possunt varijs medijs propositis, certum quid eligere, quæ est libertas contrarietatis.

18. Appetit ergo Anima bonitatem ob amorem ei insitum. *qui amor Scholasticis vel est concupiscentia, qui fertur in rem; vel benevolentia, qui fertur in personam.* Vult & amat se ipsam anima amore amicitia seu benevolentia, & quidem tum necessario ratione finis, quatenus vult sibi bene esse non malè; tum liberè quod hæc non illa media vult ad finem ducentia; Reliqua omnia extra se amat & vult amore concupiscentia. v. g. Vult Deum extra se tanquam summum bonum, vult Angelum, aliam animam. &c.

19. *Variatio tñ ubi est, operatio Anima Separata, quâ illa novum sibi ubi vel in momento acquirit.* D. Gezel. d. l. p. 202.

20. Potentia locomotiva partim organica, qua animal se movet de loco in locum; Partim inorganica, eadem specie non numero cum priori. hujus usus post separationem demum viget. *Anima enim in ipsa unione, est velut religata, neq; plane sui juris, sed hominis ut totius Compositi. Facta a. Solutione, potest insitâ sibi ut spiritui propriâ agilitate, virtuteg, intrinsecâ, in momento istud, oculi variare suum ubi, & esse ubicunq; voluerit;* (Sed non ultra limites, Cælites non divagantur extra Cælum, neq; infernales extra infernum) *Non motu locali & Physico; sed spirituali & definitivo.* Anima est quidem finita substantia, in loco tamen non est. Aliud est πειραφῆ externa corporibus; aliud interna Spiritib. fin. propria; aliud loco contineri, aliud loco definiri; aliud mutare locum, aliud mutare ubi.

21. NB. *Agilitatem momentaneam impediunt & resistentia Mediū & gravitas tñ κωλύειν.* At utrumq; anima respuit, quæ Spiritus subtilissimus omnis gravitatis & molis corporeæ expers. Ideoq; ubi, πῃ πῃ suum pristinum mutat, non per successivam translationem; sed per momentaneam novi ubi designationem; quinimò, quin anima corpori conjuncta, dissipta quæq; cogitatio-

nevel in momento, persequi possit, quini liberata à corpore, spiri-
tuali suâ essentia, erit ubi voluerit? Similium similis est ratio.

22. Sui ipsius et si adstruitur animæ, aliorum tamen corporum
hoc ipso destruitur motio. uti nullum corpus informat anima se-
parata; Ita nullum corpus apta est movere. Et licet id Spiritu-
alitati ejus non repugnaret; Interim non videndum quid anima
potest sed quid Deus admittit, qui certum ei assignavit, Pro meri-
tis, ubi, cælum aut infernum. contrariæ sententiæ Tutores di-
cunt: Angelico modo, animam, non per informationem vitalem
& animale, sed meram assistentiam, aliâ corpora fore moturam.
Verum illa apparitio est Satanæ ludibrium, qui *μυελοεχθρῆς*, ut
suis glaucomatis hominum studet fascinare oculos, ita quoq; se-
ducere mentes.

23. Hinc Credulum vulgus suis perstringitur lamiis, (Sveticæ
Esa: 13: 21. Gassar) quod ipse sit Diabolus variè sese transfigurans (hinc *spe-*
E. 34: 14. *tra*, hinc *Tomtegubbar* / *Tomtebecsar*; Germ. *Poltergeister* / *Pol-*
termenner / *â* / *Poltern* / *Svec.* *stefia och snoka i mörkret* / *thet Die-*
Sup. Ev. *wulen älskar*. Qui, Teste B. Hunnio, ut informatores, sub specie
Dom. I. *Animarum redeuntium, identidem in Papas apparent*; alijs
Trin. hominemq; varijs terribilamentis, Dei permissione, Pium in ten-
Apoc. 18. tationem, impiûm in desperationem vel vitæ emendationem, in-
festans. Nullus ergo *Sanus Credat reditum Animarum*, quic-
quid è contra garrula blaterat Plebs.

24. Hisce operationibus adduntur: 1. locutio, quæ anima-
Ap. 6: 9. rum beatarum infertur Apoc. 6. cum Deo, petentium effusi corpo-
Sap. 15: 15. ris sui sanguinis ultionem; Impiarum invicem Sap. 5. in infer-
no. Quæ locutio est analogica & in sensu pneumatico, non ramen-
nat. *ἐξοχῆν* ut Deo infinito, sed modo finito, animæ proprio, prout
una Anima Deo, Angelo aliæve animæ mens sue conceptus reve-
lat. Et, est ipsa interiorum actuum manifestatio.

25. 2. Hinc inde fluens Damnatarum horribilis in Deum Blas-
phemia; Beatarum vero dulcissimum melos, ac Dei Cele-
bratio, quâ ita solvuntur in statu suo beatifico, ut non possunt
non Deum singulariter amare & Celebrare.

26. Quâ linguâ beatae Mentis Deum glorificatura, reserva-
mus future, bono cum Christo, experientia, & hic & Salutare è-

neque amplectimur. Interim non absurdum videtur statuere, De-
um Electis ut antea animabus, ita toti homini post resurrectionem,
lingua ejusdam excellentissima in hoc mundo non usitata notiti-
am infusurum. Nam Paulus, qui in paradiso audivit apostata 2, Cor. 12.
p̄p̄rata, asserit omnes linguas hoc in seculo usitatas, esse cessatu-
ras. Imo in Scat̄ Celesti, linguam futuram singularem ac labi-
um electum, ē verbo Dei Constat. Nec ullus potest discere canti-
cum Novum, quod canant Sancti Cels̄es Deo & Agno, nisi qui,
unā cum illis, empeti sunt ē terra.

Quā spe freta, exulta in Salvatore tuo Christo Jesu, anima mea
exoptando, ut eādē quā incipis finisq; diem precatione ac inti-
mo cordis suspirio, ultimata quoq; cum in tuam reversura requi-
em, Clausulam vitæ in sinu Christi Jesu tui reponas: In te Do-
mine speravi non confundor in æternum, in justitia tua libera me,
inclina ad me aurem tuam, accelera ut eruas me. Ego mihi in Deum
protectorem, in petram fortem, & in Domum Refugij, ut saluum
me facias. Quoniam fortitudo mea & refugium meum es tu,
& propter Nomen tuum educes & Sustentabis me. Educes me de
laqueo, quem absconderunt mihi, quoniam tu es Protector meus &
fortitudo mea. IN MANUS TUAS COMMENDO Spi-
ritum (ANIMAM MEAM) meum, REDEMISTI ME,
DOMINE DEUS VERITATIS! Amen.

Attigie optatum Tractatio Psychica portum,
Trinunum Celebrans laudibus innumeris.

Ad Reuerendum & Clarissimum VIRUM,
DN. ANDREAM BENEDICTI Hasselqvist/
Scholæ Regiæ Acropolitanae, quæ Revaliæ est, Con-
rectorem hæcenus laudatissimum, Amicum dilectissimum,
De ANIMA Hominis Separata, quatenus Lumine
Naturæ cognosci potest,
Pro impetrandis summis in Philosophia Honoribus, in illustri
Academia Aboënsi publicè disputantem.

Vivida Mens vili non est contenta Labore;
 Sublime affectat, semper & ardua amat.

Enthea nimirum Mens enthea quærit & alta;
Ingenioque suo non nisi digna parat.
Exemplò hoc probò AMICE probas, dum Psychica tractas,
Obvia nec cuivis scribere dum satagis.
Pneumatosis ingenium magno en! Conamine prodens
Prodis & ipse tui Pectoris ingenium.
Est Labor ingenio dignus, dignamq; meretur.
Laudem, quin studijs digna Brabeia parit.
Macte labore tuo! Certos dabit iste PATRONOS,
Et Laudes Pietas sedulitasq; dabunt.
Spiritus ille bonus tua cœpta secundet, & ausis
Clemens adspiret, Te regat, ornet, amet!
Sic verè *Benedictus* eris, sic vera Labori
Gloria, sic Studijs grandia præmia erunt.

*Gratulabundo Animo affectum sincerum
ita testari ac fausta quæq; apprecari voluit*

M. JOACHIMUS Saleman
Pastor ad D. Olai & Superin-
tend. Reval.

ELegisti tibi, Reverende Dn. AFFINIS, nobilissimum pe-
ne in Philosophia Thema tractandum, animam puta humanam, ergastulo
hoc corporis liberatam, quo non potes non acumen ingenii tui quibusvis erudi-
tissimis facere commendatissimum. Scilicet moverunt te verba Senecæ dicentis
si hac conditione detur sapientia, ut illam inclusam teneam, nec enunciem, res-
ficiam. Ut ergo nihil ex omnibus istis, quæ cæteroquin mundus & vilia ingenia
æstimant, magniq; faciunt, permovere te poterant, quo minus eruditionem &
virtutem, quæ sola πάντων τῶν κτημάτων ἀθάνατα appellat Isocrates,
quæsieris & Sectatus fueris; Ita hæc jam adeptus, non sinis ista penes te latere.
Jucundissimam ideo exempli tui imitationem omnibus nobis prodis, mon-
strando, studiis bonisq; liceris nunquam frustra laborem impendi. Tu jam as-
siduâ curâ, & indefesso labore adolescentiæ alimentum, senectutis oblectamen-
tum, secundarum rerum ornamentum, adversarum solatium maximum confec-
tus, post tractatum feliciter eruditionis mare, in tranquillo portu dulcissi-
mè quiescis. Vale.

JOHANNES Schäfer
Jun.